

ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑ

Ἡ Ἱερα Θεσμοφόρια ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τῆς θεσμοφόρου Δήμητρος ὡς προστάτιδος τῆς γεωργίας, τοῦ γάμου, καὶ ἐπομένως τῆς γεωργικῆς τάξεως, οὐ μόνον εἰς τὸ Ἄργος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Τροϊζήνα, εἰς τὴν Πελλήνην, προσέτι δὲ καὶ εἰς Αἴγιναν, Ἐρέτριαν, Δῆλον, πρὸ πάντων δὲ εἰς Ἀθήνας. Ἐξ Ἀθηνῶν καθιερώθησαν καὶ εἰς τὰς ἀποικίας, ὡς καὶ εἰς Σικελίαν. Ἦσαν ἑορτὴ κατ' ἐξοχίην τῶν γυναικῶν, ἐξ ἧς οἱ ἄνδρες ἀπεκλείοντο αὐστηρῶς, ὁ εἰσδύων δὲ ἐν τῷ ναῷ, ἔνθα ἐτελοῦντο, ἐτιμωρεῖτο θανάτῳ ἢ ἐτυφλοῦτο.

Αἱ ἑορταὶ τῶν Θεσμοφορίων ἐτελοῦντο ἐν Ἑλλάδι καθ' ἣν ἀκριβῶς ἐποχὴν ἐωρτάζετο ἐν Αἰγύπτῳ ὁ θάνατος τοῦ Ὀσίριδος, ἦτοι κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν. Διήρκουν δὲ ἐπὶ τετραήμερον, ἀπὸ τῆς 9ης μέχρι τῆς 13ης, ἢ ἀπὸ τῆς 10ης μέχρι τῆς 14ης Πυανεψιώνος (μεταξὺ Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου). Ἡ ἡμέρα τῆς προπαρασκευῆς ἐκαλεῖτο *Στηνία* εἰς ἀνάμνησιν τῆς εἰς Ἐλευσίνα ἀφίξεως τῆς Δήμητρος, συνεθίζοντο δὲ κατ' αὐτὴν λοιδοραὶ καὶ σκώμματα. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐπανηγυρίζοντο εἰς Ἀλινοῦντα κατὰ τὸ ἀκρωτήριον Κωλιάδα.

Αἱ τρεῖς ἄλλαι ἡμέραι ἦσαν αἱ τῆς τελετῆς ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν. Ἐξ αὐτῶν ἡ πρώτη ἐκαλεῖτο *Κάδοδος*, διὰ τὴν ἐξ Ἀλινοῦντος ἐπάνοδον ἢ δευτέρα ἐκαλεῖτο, καὶ ἦτο πράγματι αὐστηρὰ *Νησιεΐα*, καθ' ἣν αἱ γυναῖκες ἐκάθηντο μελαγχολικαί, ἄσιτοι καὶ ἄγευστοι ἐρωτικῶν ἡδονῶν, ἀπεικονίζουσαι τὴν Δήμητρα, ἧτις ἐκάθησεν ἐπὶ πέτρας «ἀγέλαστος» καὶ εἰς βαθεῖαν βυθισμένη λύπην, μέχρι τῆς ἀφίξεως τῆς φιλοπαίγμονος *Ίάμβης*, εἰς ἣν προσωποποιοῦνται αἱ ἀστεῖαι ἐκείναι ἐτοιμότητες πνεύματος ἢ δὲ τρίτη ἐλέγετο *Καλλιγένεια*, καθ' ἣν ἡ Δημήτηρ ἐτιμάτο διὰ θυσιῶν καὶ χορῶν ὡς θεὰ τῆς γεννήσεως ὠραίων παιδῶν.

Κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν διὰ τὴν νηστείαν ἡμέραν, αἱ ὑποψήφιοι ἐξέπεμπον ὠρυγὰς, καθάπερ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς *Ίσιδος*. Ἦκολοῦθον εἰς τὸ *Πρωτανεῖον* ἢ *Θεσμοφορεῖον* γυμνόποδες μὲ σχιστὰ σάνδαλα τὸν δίφρον, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπῆρχε τὸ ἱερόν «Κα-

νοῦν» τῶν μυστικῶν συμβόλων, συρόμενον ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἱππων καὶ περιστοιχούμενον ὑπὸ παρθένων, αἵτινες ἔφερον πρὸ αὐτῶν χρυσᾶ ἀγγεῖα καὶ τὰ ἱερὰ ῥιπίδια. Ὅσαι δὲν ἦσαν ἔτι μεμυημένοι εἰς τὰ μυστήρια, δὲν ἠδύναντο ν' ἀναμιχθῶσιν εἰς τὴν ἱεράν ταύτην λιτανεῖαν.

Ἦκολούθουν εἶτα αἱ μῆτεις, αἵτινες ἐγίνοντο τὴν νύκτα. Ἐκίστη τῶν γυναικῶν ἐκράτει ἐν τῇ χειρὶ δᾶδα, τὴν ὁποῖαν, ἀμὰ ἔφθανε εἰς τὸ θεσμοφορεῖον, ναὸν τῆς Δήμητρος Θεσμοφόρου, ἐσβέννυε καὶ κατόπιν ἤγαπτε ἐκ νέου. Εἰς τὰς μυστικὰς τελετὰς ὑπεκρίνοντο τὴν ἀπώλειαν τῆς Περσεφόνης, παριστανομένης διὰ τινος ἱερείας, ἣν ἀφήρπαζον. Καθὼς δὲ δ φαλλὸς εἰς τὰ λεγόμενα «Μεγάλα Μυστήρια» ἦτο τὸ ἀντικείμενον τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀνδρῶν, οὕτως ἐξέθετον καὶ κατὰ τὰ Θεσμοφόρια εἰς τὸν σεβασμὸν τῶν μεμυημένων εἰκόνα τῆς Κτενός, ἣτις ἦτο σύμβολον τοῦ γυναικείου φύλου. Αἱ θεσμοφόροι, κρατούμεναι ἀπασαὶ ἀπὸ τῆς χειρὸς, ἐξετέλουν ἐπίσης χοροὺς ἱεροῦς.

Αὗται ἐν ὀλίγοις εἰσὶν αἱ κυριώτεραι καὶ χαρακτηριστικώτεραι πληροφορίαι, ἃς κατέλιπον ἡμῖν οἱ ἀρχαῖοι περὶ τῶν μυστηρίων τούτων, τῶν καλουμένων Θεσμοφόρια.

Χ. Π. ΚΑΛΑΪΣΑΚΗΣ

Ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ

Ἡ σύζυγος (καταδιώκουσα ἐξω φρονῶν μὲ τὴν σκούπα τὸ τροφερόν της ἡμισυ).— Ἔβγα ἔξω, μωρέ. Τί μοῦ χῶθηκες αὐτοῦ; Ἔβγα ἂν σοῦ βαστάη, νὰ σοῦ δείξω ἐγώ!..

Ὁ σύζυγος (προβάλλον δειλὰ τὸ κεφάλι).— Ὅχι!.. Δὲ βγαίνω!.. Θὰ μείνω ἐδῶ ὅσο θέλω... Ἔγώ εἰμαι ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ.